

Cap a la fi de la violència econòmica contra la dona: revisió de lleis i pràctiques que la incentivin

D'acord amb Volker Türk, encara que la violència econòmica habitualment té lloc en la llar, l'estat també la podria estar habilitant i perpetrant a través de marcs legals discriminatoris que restringeixen l'accés de les dones al crèdit, l'ocupació, la protecció social o drets sobre propietats i terres.

Vivim en un context social en el qual la igualtat de gènere està lluny de ser aconseguida, malgrat els avanços que s'estan aconseguint i s'han aconseguit en els últims segles. Així doncs, encara s'observa, per exemple, que tenen lloc molts casos de violència de gènere, de comportaments abusius o maltractaments que majoritàriament exerceix un home contra una dona amb la qual manté o ha mantingut una relació sentimental, amb l'objectiu d'exercir control i domini sobre ella i la relació. Ara bé, hi ha diversos tipus de violència de gènere. Gairebé una de cada tres dones ha estat sotmesa a alguna forma de violència almenys una vegada en les seves vides. Entre els diversos tipus, la violència econòmica és aquella en la qual l'home pretén controlar a la dona i sotmetre-la fent-se amo de la seva independència econòmica, la qual cosa impedeix la seva autonomia i redueix en gran manera la seva capacitat per a prendre decisions de manera autònoma. Això pot succeir quan a la dona se li priva dels mitjans econòmics indispensables

per a la seva subsistència i la de la seva família; quan l'espòs o parella li limita l'ús i disposició de tots els béns que tenen junts, supervisa tot el que gasta la dona, no li dona diners en efectiu per a les despeses i amenaça amb teure-li tot; quan la dona no pot participar en les decisions econòmiques de la llar i si treballa, ha de lliurar el seu salari; quan l'home es nega a pagar una pensió alimentària; quan l'home no permet que la seva parella estudiï o treballi per a evitar que la dona tingui autonomia econòmica; quan a la dona se li lleva l'herència rebuda, el seu salari, objectes personals, béns immobles i altres; o quan després d'haver-li prohibit estudiar o treballar li passa una pensió que amb prou forces és suficient per a subsistir. No obstant això, la violència econòmica contra les dones i les nenes és una forma de violència de gènere que sol passar desapercebuda i moltes vegades no està regulada o és fins i tot propiciada per l'estat mitjançant marcs legals discriminatoris, així ho va plantejar Volker Türk, Alt Comissionat de

les Nacions Unides per als Drets Humans, el 28 de juny en la 56ª Sessió del Consell de Drets Humans, en el debat anual sobre els drets humans de la dona. En aquest article s'explicarà i analitzarà què es va discutir o es va exposar en aquest debat sobre aquest tema i les possibles solucions o propostes per a acabar amb ella, entre les quals va destacar la revisió de lleis i pràctiques que la incentivin.

En el seu discurs inicial Volker Türk va explicar que encara que hi ha hagut un gran avanç en els drets humans de la dona gràcies al moviment en defensa de la dona, el simple fet de què s'hagi de tractar la violència de gènere com una cosa específica demostra que el progrés ha estat difícil i és fràgil.

Respecte la violència econòmica, que pot resultar tan perjudicial com la violència física en atrapar a dones i nenes en cicles de denigració i desigualtat per mitjà del control, el sabotatge i l'exploació

econòmica, va exposar que en l'actualitat sol passar desapercebuda, no està regulada i, com s'ha esmentat, pot ser perpetrada pel propi Estat a través de marcs legals discriminatoris que restringeixen l'accés de les dones a rebre crèdits, a ocupacions, a protecció social o als drets sobre propietats i terres. Així s'observa que el món sembla incapaç de posar en marxa les mesures necessàries per a garantir que les dones puguin gaudir dels seus drets i llibertats fonamentals. Les xifres ja ho demostren: aproximadament 3,9 milers de milions de dones de tot el món han d'enfrontar-se a barreres legals que afecten la seva participació econòmica. Per cada dòlar que es paga als homes les dones guanyen només 77 cèntims. Hi ha noranta-dos països que no compten amb disposicions per a exigir salaris equitatius a l'hora de realitzar treballs d'igual valor. La desigualtat en la distribució de la riquesa entre homes i dones en tot el món es de 100 bilions de dòlars. Per aquesta raó, Türk va explicar que per assegurar de forma

activa que existeixi igualtat econòmica, és necessària una reforma radical de les lleis i pràctiques que resulten discriminatòries i, paral·lelament, impulsar la creació de lleis que fomentin la igualtat de gènere en tots els aspectes de la vida, creant al seu entorn mesures polítiques que garanteixin que aquestes lleis són aplicades en la pràctica. Aquestes últimes poden incloure, per exemple, l'accés a ocupacions decents amb salaris equitatius per a treballs que tinguin el mateix valor, educació de qualitat que defensi els drets humans, la igualtat de gènere i el respecte, igualtat en la propietat de béns, igualtat d'accés i control sobre els recursos econòmics, responsabilitats compartides i adaptables sobre la cura dels fills, etc. Però sobretot, la possibilitat de triar i tenir oportunitat per a definir quina vida vol viure cada dona.

També va proposar la creació de mecanismes de denúncia més avançats, millors sistemes de suport econòmic i social, una millor assistència psicològica i d'accés més generalitzat, i va exposar que els autors d'aquesta classe de violència han de comparèixer davant la justícia.

Ara bé, Volker Türk no va ser l'únic que va donar la seva opinió sobre aquest tema al llarg del debat. Membres de la societat civil també van donar la seva opinió sobre els danys causats per la violència econòmica.

Esther Waweru, assessora jurídica principal d'Igualtat Ara, va explicar que la desigualtat en la família era una de les principals raons de la violència econòmica, igual que les “normes de gènere patriarcals regressives”. Com a solució, va recomanar que els Estats membres promulguessin lleis integrals per a penalitzar la violència sexual i de gènere i la violència de parella, juntament amb la violència econòmica, i va proposar la creació de lleis per a derogar i revocar les clàusules de poder conjugal que designen els marits com a caps de família per a garantir una distribució equitativa dels béns comuns derivats del matrimoni i la igualtat de drets laborals.

Agata Szypulska, experta en violència de gènere en l'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere i panelista, va indicar que en 2021, només nou Estats membres de la Unió Europea van criminalitzar explícitament formes de violència econòmica en les seves lleis sobre violència domèstica. Va manifestar que allò crucial és finançar noves iniciatives de recerca sobre la violència econòmica per a captar plenament aquest fenomen, les seves noves formes emergents i com impacta a les dones en situacions vulnerables. Per tant, és necessari desenvolupar definicions comunes de violència econòmica. A Espanya, per exemple, no va ser fins a la Llei 13/2007, de 26 de novembre, de mesures de prevenció i protecció integral contra la violència de gènere, que es va incloure la violència econòmica com a violència de gènere. No obstant,

la legislació penal no contempla expressament la violència econòmica com un únic delictes, sinó que se sol incloure com un maltractament habitual de caràcter psicològic, però tampoc és fàcil demostrar-ho. Per aquesta raó, a Espanya resulta difícil trobar sentències condemnatòries en les quals es reculli la violència econòmica com un delictes major de la resta de formes de violència masclista o com un delictes autònom.

D'altra banda, Anne-Sophie Parent, presidenta de la Xarxa de Dones Grans i panelista, va explicar que el risc de sofrir dificultats econòmiques estava augmentant entre les dones majors a causa de la falta d'una compensació adequada, pel desavantatge que havien enfrontat com a resultat de tenir i criar fills o cuidar a parents dependents. Per això, és necessari que hi hagi una assignació de finançament públic adequada per a donar suport a serveis d'atenció infantil i de llarga durada accessibles i assequibles. La ràpida digitalització dels pagaments i serveis minoristes col·loca a les dones grans amb baixos coneixements financers i escasses habilitats digitals en un alt risc de sofrir violència domèstica. Els estats podrien ajudar oferint serveis financers alternatius no digitals, programes d'educació financera i capacitació en habilitats digitals que s'adaptin a les necessitats de les dones grans.

En els seus comentaris finals, Dorothy Estrada-Tanck, presidenta del Grup de Treball sobre discriminació contra dones i nenes, va exposar que era necessari eliminar la discriminació contra dones i nenes en tots els aspectes de la vida. Els Estats havien de considerar la possibilitat de reconèixer l'apartheid de gènere com una greu violació dels drets humans i un afront a la humanitat. Necessiten incorporar una perspectiva de gènere en regular les activitats empresarials, promoure i buscar la cooperació internacional per a enfortir els drets de les dones i les nenes, protegir els drets de les periodistes, ratificar tots els instruments internacionals de drets humans i promoure els drets de salut sexual i reproductiva.

En conclusió, la violència econòmica contra la dona és un tipus de violència de gènere que afecta milers de dones en el món i és a vegades perpetrada per una llei, que moltes vegades no la defineix ni condemna explícitament. Tot això demostra que encara queda molt camí per recórrer per a que es pugui afirmar que hi ha igualtat de gènere. Per aquesta raó, com es va exposar en el debat, és necessari que la societat sigui conscient de l'existència d'aquest succés, que s'analitzin tots els possibles casos en els quals pot donar-se una situació de violència econòmica i, amb això, procedir a la revisió de lleis i pràctiques que la incentivin i a la creació de noves lleis que fomentin la igualtat de gènere, no tan sols a nivell nacional,

sinó també en l'àmbit internacional. Al final, com va dir Volker Türk, la igualtat de gènere de les dones és la base de tots els drets humans, de la dignitat humana, i del nostre futur col·lectiu.

Adriana Monjas Alberdi

Estudiant de Dret i Humanitats

Universitat Internacional de Catalunya

Fonts de referència:

- POVEDANO, A. (2022, 24 novembre). La violencia económica contra la mujer, un maltrato a veces invisible. *The Conversation*. Recuperado de: <https://theconversation.com/la-violencia-economica-contra-la-mujer-un-maltrato-a-veces-invisible-195178>
- Prevención y sensibilización en violencia de género. (2023, 11 agost). Violencia económica en el ámbito judicial español. Prevención y sensibilización en violencia de género. Recuperado de: <https://prevencionviolencia.org/violencia-economica-en-el-ambito-judicial-espanol/>
- REQUENA, A.; VARGAS, N.; FERREIRA, M. (2023, 24 novembre). La violencia económica que asfixia a las víctimas y que la ley no contempla: “Yo no viví un maltrato, lo sigo viviendo”. *ElDiario.es*. Recuperado de: https://www.eldiario.es/sociedad/violencia-economica-asfixia-victimas-ley-no-contempla-no-vivi-maltrato-sigo-viviendo_1_10712903.html
- RUANO, M. (2022). Construcción socio-histórica de la violencia económica hacia las mujeres. *Revista Universidad y Sociedad*, 14 (3), 77-84. Recuperado de: http://scielo.sld.cu/scielo.php?pid=S2218-36202022000300077&script=sci_arttext
- Naciones Unidas. (2024, 28 juny). UN rights chief calls time on “economic violence” against women and girls. *Noticias ONU*. Recuperado de: <https://news.un.org/en/story/2024/06/1151616>
- Naciones Unidas. (2024, 28 juny). At the Human Rights Council, Volker Türk Calls on States to Overhaul Discriminatory Laws and Practices Enabling Economic Violence against Women. *Noticias ONU*. Recuperado de: <https://www.ohchr.org/en/news/2024/06/human-rights-council-volker-turk-calls-states-overhaul-discriminatory-laws-and>

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminismes**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors